

Yükseköğretimdeki Öğretmen Adaylarının Harcama Kalemleri ve Tutarlarının İncelenmesi¹

Fatma Hümeysra Yücel²

Özet

Bu araştırma yükseköğretime devam eden öğretmen adaylarının harcama kalemlerinin ve tutarlarının tespit edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Çalışma nicel araştırma türünde olup betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Veriler bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenimlerini sürdüren 262 öğretmen adayının gönüllü katılımıyla elde edilmiştir. Verilerin analizinde aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (ss), yüzde (%), frekans (f) değerleri belirlenmiş, ki-kare testi, olabilirlik oranı istatistiği, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri uygulanmıştır. Öğretmen adayları tarafından gerçekleştirilen genel harcama kalemleri en fazla “yurt/apart/ev kirası”, en az ise “öğretim materyalleri”, “teknolojik aletler” ve “seyahat” olarak belirlenmiştir. Aylık eğitim harcaması kalemleri ise en fazla “kırtasiye malzemeleri” ve en az “internet”, “alan kursları” olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının genel harcama kalemleri ile aylık eğitim harcaması kalemlerinin cinsiyet ve öğrenimlerini sürdürdükleri anabilim dallarına göre farklılaşmadığı, aylık gelirlerinin ise anabilim dalına göre farklılaşmadığı fakat cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunduğu belirlenmiştir. 2022 yılında öğretmen adaylarının aylık geliri 1.148 TL ve aylık eğitim harcaması tutarları 517 TL olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın sonunda öğretmen adaylarının aylık genel ve eğitim harcamalarının iyileştirilmesine yönelik birtakım önerilere yer verilmiştir.

Giriş

Eğitim gelişmekte olan ülkelerde toplumsal refahı artırmada etkili bulunmakta ve toplum nezdinde gelişmişliğin bir göstergesi olarak

- 1 Bu çalışma 16-18 Kasım 2022 tarihleri arasındaki Gazi Üniversitesi Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri Kongresi-II’de sözlü bildiri şeklinde sunulmuş ve üretilmiştir.
- 2 Öğr. Gör. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, fhuyucel@ahievran.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5991-6502

betimlenmektedir. Bu yaklaşımdan hareketle eğitim kalkınma için önemli bir güç olarak görülmektedir (DPT [Devlet Planlama Teşkilatı], 1963, s. 441). Kalkınma süreçleri içerisinde ekonomik ve sosyal açılardan gelişmiş bir toplum olabilmenin temel ölçütleri ise beşerî sermaye yatırımları ile birlikte yüksek vasıflı bir beşerî sermaye yapısının meydana getirilmesidir (Demir, 2006, s. 6).

Yükseköğretim kademesi beşerî sermaye kapsamında ön sıralarda yer almaktadır. Ülkelerin sosyal, kültürel, politik ve ekonomik alanlarında yaşanan yoğun gelişme ve değişimlerden maksimum yararı sağlamak, bu minvalde oluşabilecek olumsuzlukları en aza indirgeyebilmek üzere kullanabilecekleri vasıtalardan birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda eğitilmiş insanlardan meydana gelen bir toplumun nispeten daha başarılı, düzenli, sağlıklı ve üretken bireylerden oluşan bir topluluk hâline gelmesi olağan bir durum olarak nitelendirilebilir (Afşar, 2009).

Beşerî sermaye kavramı yalnız eğitim ve yetiştirme hizmeti değil ayrıca iş gücünün verimlilik ve kalitesini artırmasıyla birlikte gelecekteki gelir düzeyini fazlaştıran herhangi bir etkinlikle de ilişkilendirilmektedir (Woodhall, 1987). Eğitim düzeyi ve beşerî sermayeye yapılan yatırımlar ile ekonomik büyüme, kişisel gelir düzeyi ve gelir dağılımı arasında da karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır (Yardımcıoğlu, 2012, s. 3). Eğitimin toplumsal faydaları ise özel kesimin yalnız kendisine yönelik faydaları doğrultusunda bu alanlarda yaptıkları yatırımlardır. Genellikle miktar olarak toplumda beklenen tutarların altında kaldığı durumlar da meydana gelmektedir. Bu nedenle kaynakların etkin dağılımı ve dolaylı olarak toplumsal refahın olabilecek en üst seviyede gerçekleşmesini sağlamak üzere devletin bu alana müdahalesiyle eğitim faaliyetlerinin sosyal maliyet kısmını yüklenmesi beklenmektedir (Karadeniz, Durusoy ve Köse, s. 47). Bu amaçlar kapsamında devletler genellikle eğitime yönelik harcamalarını artırmakta ve eğitim hizmetlerini teşvik etmektedir.

Yükseköğretimdeki eğitim hizmetleri, kamu kesimi ve özel kesim tarafından üretilen, bir kalkınma unsuru olarak belirtilen yarı kamusal mal ve hizmetler kapsamında ele alınan bir hizmet türü olarak nitelendirilmektedir (Ayrangöl ve Tekdere, 2015). Yükseköğretim kademesinde ortaya çıkan harcamalar ise genellikle kamu kaynaklarından karşılanmaktadır (Akça, 2012; Gölpek ve Kavak, 2021). Devletin vergi mükellefleri yoluyla aldıklarının yanı sıra öğrenci aileleri, öğrenciler, mezun olan öğrenciler, iş insanlarının burs vermesi, uluslararası ve ticari şirketler ise finansman kaynakları olarak sıralanmaktadır. Yükseköğretimde finansman çeşitliliği ne kadar fazla olursa olsun doğrudan veya dolaylı biçimlerde önemli ölçüde vergi mükellefleri tarafından yaratılan kaynaklar olduğu ifade edilmektedir.

Yükseköğretim finansmanının önemli bir kısmı kamu kesimi tarafından karşılanmasına rağmen öğrenci ailelerin de eğitimin maliyetine katılım oranları giderek yükselmektedir. Hane halkının eğitim hizmetinden faydalanmak üzere yaptıkları harcamalar Yolcu (2011) tarafından eğitimin özel maliyeti olarak aktarılmaktadır. Eğitimin hane halkına özel maliyeti dolaysız, dolaylı ve alternatif maliyetten meydana gelmektedir. Dolaysız maliyet; hane halkının bir öğrencinin eğitim ücreti, kırtasiye, kitap, ulaşım gibi harcamalarını, dolaylı maliyet; barınma, beslenme, giyinme gibi harcamalarını içermekte, alternatif maliyet ise bireyin bir ekonomik etkinlik ile gelir sağlayabileceği bir işte çalışması yerine bir eğitim kurumundan öğrenciliğine devam ederek gelir elde etmekten vazgeçmesi olarak belirtilmektedir (Karakütük, 2007; Yolcu, 2011). Belirtilen maliyet türlerinin toplamı hane halkının tüm harcama kalemlerini göstermektedir.

2011-2020 tarihleri arasındaki verilere yer verilen bir araştırmada merkezî yönetim bütçesinden YÖK'e ayrılan oranın yükseldiği ve Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD] ülkelerinin üstünde bir artış eğiliminde bulunduğu belirtilmekle beraber hâlâ bu düzeyin yeterli olmadığı sonucuna varılmaktadır (OECD, 2019). Birtakım yetersizliklere rağmen devlet tarafından üniversite öğrencilerinin geneline ve öğretmen adaylarına dönük eğitim süreçlerinin iyileştirilmesi amacıyla bazı finansal destek ve sosyal yardım araçları bulunmaktadır. Kredi Yurtlar Kurumu [KYK] burs ve öğrenim kredileri, Yükseköğretim Kurulu [YÖK] burs ve destekleri: (i) YÖK Destek Bursu, (ii) 100/2000 YÖK Doktora Bursu, (iii) YÖK Türkoloji Bursu, Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından karşılıksız olarak verilen burslar, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Bursları olarak ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, öğretmen adaylarının bu burslardan faydalanma imkânı olmakla birlikte Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] Öğretmenlik Bursundan da faydalanmaları önerilebilir.

Alan yazında üniversite öğrencilerinin yaptıkları harcamalara ilişkin birtakım araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalarda özellikle eğitim harcamaları ile üniversite öğrencilerinin harcamalarına ilişkin çeşitli değişkenler açısından analizi yapılmıştır. Eğitim harcamaları (Uçan ve Yeşilyurt, 2016; Yardımcıoğlu, 2012; Yücel ve Çalık, 2022), eğitim harcamaları ve gelir eşitsizlikleri (Wilson ve Ooms, 2004), üniversite öğrencilerinin tüketim harcamaları (Çayın ve Özer, 2015; Tan, Akpınar ve Kaşoğlu, 1998), üniversite öğrencilerinin harcamaları ve gelirleri (Abdullah, Doucouliagos ve Manning, 2011; Çetin vd., 2008; Çiftçiöğlü, 2013; Karaca, Çalmaşur ve Daştan, 2018; Özer, Akan ve Çalmaşur, 2010; Tari, Çalışkan ve Bayraktar, 2006; Yayar ve Demir, 2013; Yaylalı, Özer ve Dilek, 2011) üzerine çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Belirtildiği üzere alan yazında

araştırmalar bulunmasına rağmen hem öğretmen adaylarını kapsayan hem de güncel olan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda çalışma ile eğitim ekonomisi alanına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Bu araştırmanın amacı yükseköğretime devam eden öğretmen adaylarının harcama kalemleri ve miktarlarının çeşitli değişkenler açısından tespit edilmesidir. Araştırmanın amaçları doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının genel harcama kalemlerinin dağılımı nasıldır?
2. Öğretmen adaylarının genel harcama kalemleri (a) cinsiyet ve (b) öğrenimlerini sürdürdükleri anabilim dalına göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmen adaylarının aylık gelirleri ne kadardır?
4. Öğretmen adaylarının aylık gelirleri (a) cinsiyet ve (b) öğrenimlerini sürdürdükleri anabilim dalına göre farklılaşmakta mıdır?
5. Öğretmen adaylarının aylık eğitim harcaması kalemlerinin dağılımı nasıldır?
6. Öğretmen adaylarının aylık eğitim harcaması kalemleri (a) cinsiyet ve (b) öğrenimlerini sürdürdükleri anabilim dalına göre farklılaşmakta mıdır?
7. Öğretmen adaylarının aylık eğitim harcamasının miktarı ne kadardır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel araştırma türüne uygun olarak hazırlanmış olup betimsel araştırmalar, hâlihazırdaki mevcut durumun belirlenmesi, betimlenmesi ve açıklanmasıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2011). Bu çalışmada öğretmen adaylarının belli bir zaman dilimindeki harcama kalemleri ve miktarları tespit edilerek betimlenmiştir. Araştırma deseni ise tarama modeline göre kurgulanmış olup tarama modeli, çalışma içerisine dahil olan olay, nesne veya bireylerin kendi koşullarına göre olduğu gibi tasvir edilmesi, herhangi bir etkileme ya da değiştirme çabasının bulunmamasıdır (Kıncal, 2013). Hazırlanan araştırmada spesifik olarak öğretmen adayları seçilerek olağan koşulları içerisinde inceleme yapılmış, genel harcama kalemleri ile eğitim harcaması kalemleri değerlendirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinde öğrenimlerini sürdüren 1986 öğretmen aday

oluşturmaktadır. Örneklem belirlenirken evrenin bütün çeşitliliklerini yansıtmak amacıyla tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde örnekleme için evrenin alt birimlerden oluşması ve evren içinde farklı tabakaların yer alarak ölçümlemesidir (Özen ve Gül, 2007; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmada 4 farklı bölüm ve 7 anabilim dalı bulunduğu için dolaylı bu yöntem tercih edilmiştir. Hedef evren içerisinde $(\alpha=.03)$ sapma oranına göre katılımcı sayısı en az 60 olarak hesaplanmış ve kullanılabilir durumda olan 262 katılımcının verileri %97 güven aralığıyla analize tabi tutulmuştur (Büyükoztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017).

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler aşağıda Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	Kategori	Frekans (f)	Yüzde (%)	
Cinsiyet	Kadın	193	73,7	
	Erkek	69	26,3	
Temel Eğitim	Okul Öncesi Eğitimi	60	22,9	
	Sınıf Eğitimi	60	22,9	
	Toplam	120	45,8	
Bölüm/Anabilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi	Türkçe Eğitimi	10	3,8
		Sosyal Bilgiler Eğitimi	61	23,3
	Toplam	71	27,1	
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi	Matematik Eğitimi	17	6,5	
	Fen Bilgisi Eğitimi	14	5,3	
	Toplam	41	11,8	
Eğitim Bilimleri Bölümü	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	40	15,3	
Toplam		262	100	

Araştırmada toplam 262 katılımcı yer almıştır. Kadın katılımcı sayısı (n=193) %73,7 ve erkek katılımcı sayısı ise (n=69) %26,3 oranında tespit edilmiştir. Kadın katılımcı sayısı erkek katılımcı sayısına kıyasla daha yüksek oranda tespit edilmiştir. Bu durum eğitim fakültesini ve dolayısıyla

öğretmenlik mesleğini kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre daha fazla tercih etmesiyle açıklanabilir.

Araştırmaya eğitim fakültesinden 4 farklı bölüme bağlı bulunan ve toplam 7 anabilimdalında öğrenimlerine devam eden öğretmen adayları katılmıştır. En fazla katılım “Temel Eğitim” bölümünden (n=120) %45,8 ve en az sayıda katılım ise “Eğitim Bilimleri” bölümünden (n=40) %15,3 olmuştur. Bu durum okul öncesi öğretmenleri ile sınıf öğretmenlerinin atanma sayıları ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca Eğitim Bilimleri Bölümünde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık dışındaki anabilim dallarında aktif biçimde üniversite öğrencilerinin bulunmaması ile de açıklanabilir. Anabilim bazında ise en yüksek katılım düzeyi “Sosyal Bilgiler Eğitimi” (n=61) %23,3 ve en düşük katılım düzeyi ise “Türkçe Eğitimi” (n=10) %3,8 şeklinde ortaya çıkmıştır. Araştırmada farklı bölüm ve anabilimdalları ile alan çeşitliliği sağlanmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinin çeşitli bölüm ve sınıflarında öğrenim gören öğretmen adaylarından elde edilmiştir. Araştırma harcama kalemleriyle ilişkili bulunduğundan dolayı veri toplamak amacıyla yazar tarafından geliştirilen ve yüksek lisans tezinde kullanılan “İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Ailelerinin Yaptıkları Harcamaları Belirleme Ölçeği” (Yücel, 2006) esas alınmış, ölçek formu çalışmada kullanılmak üzere benzer doğrultuda hareketle yükseköğretim kademesine ilişkin olarak düzenlenmiş ve yenilenmiştir. Öğretmen adaylarının 2022 yılında yaptıkları güncel harcamaların belirlenmesi amacıyla üçü eğitim yönetimi, biri ölçme ve değerlendirme alanında görev yapan toplam dört akademisyenin görüşüne başvurulmuştur. Akademisyen görüşleri doğrultusunda 20 genel harcama, 13 eğitim harcamasına yönelik farklı harcama kalemi ifadeleri belirlenmiş ve maddelendirilmiştir. Pilot uygulama için düzenlenen form taslağı elektronik ortamda katılımcılara sunulmuş, 143 öğretmen adayından cevap alınmıştır. Her bir maddenin basit ortalama değeri hesaplanmış ve güvenilirlik katsayısı olarak 0.70’in üstünde çıkan ifadeler değerlendirmeye alınmıştır. Gerçekleştirilen eleme sonuçlarına göre toplam 11 genel harcama, 8 eğitim harcaması türü tespit edilmiş, orijinal ölçekte yer alan tutar bölümü eklenmiş ve formun son hali biçimlendirilmiştir. Asıl uygulama için elektronik ortam aracılığıyla 310 katılımcıya eriştirilen formlardan %84,51 oranında geri dönüş sağlanmış ve 262 öğretmen adayından cevap alınmıştır. Gönüllü olarak araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cevap verme süresi yaklaşık 10 dakika civarında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmanın analizi için SPSS paket programından faydalanılmıştır. Betimsel istatistikler için aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (s), yüzde (%), frekans (f) değerleri hesaplanmıştır. Ki-kare testi ve olabilirlik oranı istatistiği kullanılmıştır. Normal dağılıma uymayan verilerin değerlendirilmesi için parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi ile çözümleme yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise 0,05 olarak alınmıştır.

Araştırmanın Etik Beyanı

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Araştırma için etiğe yönelik izin Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 29.12.2022 tarih ve 2022/10/06 sayı ile alınmıştır.

Bulgular

1. Öğretmen Adaylarının Yaptıkları Genel Harcama Kalemlerinin Dağılımı

Aşağıda belirtilen Tablo 2’de öğretmen adaylarının yaptıkları genel harcamalarının dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Genel Harcama Kalemlerinin Dağılımı

Genel Harcama Kalemleri	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yurt/apart/ev kirası	168	64,1
Beslenme	52	19,8
Giyim harcaması	11	4,2
Sosyal aktiviteler	9	3,4
Faturalar	8	3,1
Evin diğer harcamaları	7	2,7
Ulaşım	2	,08
Spor	2	,08
Öğretim materyalleri	1	,04
Teknolojik aletler	1	,04
Seyahat	1	,04
Toplam	262	100

Tablo 2’de gösterilen genel harcama kalemleri toplam 11 kategoriye ayrılarak incelenmiştir. En fazla düzeyde yapılan genel harcamalar “Yurt/apart kirası” (n=168) %64,1 oranında gerçekleştirilmiş, sonrasındaki harcama kalemi olan “beslenme” (n=52) %19,8 oranı ile ikinci sırada yer almıştır. En az düzeyde yapılan genel harcamalar ise (n=1) %0,04 oranında “öğretim materyalleri”, “teknolojik aletler” ve “seyahat” olarak ortaya çıkmıştır.

2. Öğretmen Adaylarının Genel Harcama Kalemlerinin Cinsiyet ve Öğrenimlerini Sürdürdükleri Anabilim Dallarına Göre Değerlendirilmesi

Öğretmen adaylarının genel harcama kalemlerinin cinsiyet ve anabilim dalı değişkenlerine göre göre farklılaşıp farklılaşmadığı aşağıda incelenmiştir.

2a. Öğretmen Adaylarının Genel Harcama Kalemlerinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Öğretmen adaylarının cinsiyete göre genel harcama kalemleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ki-kare testi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Genel Harcama Kalemlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Genel Harcama Kalemleri		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Yurt/apart/ev kirası	n	39	129	168 100,0%
	%	23,2%	76,8%	
Beslenme	n	14	38	52
	%	26,9%	73,1%	100,0%
Giyim harcaması	n	5	6	11
	%	45,5%	54,5%	100,0%
Evin diğer harcamaları	n	4	3	7
	%	57,1%	42,9%	100,0%
Faturalar	n	1	7	8
	%	12,5%	87,5%	100,0%
Öğretim materyalleri	n	1	0	1
	%	100,0%	0,0%	100,0%
Seyahat	n	0	1	1
	%	0,0%	100,0%	100,0%
Sosyal aktiviteler	n	4	5	9
	%	44,4%	55,6%	100,0%
Spor	n	1	1	2
	%	50,0%	50,0%	100,0%
Teknolojik aletler	n	0	1	1
	%	0,0%	100,0%	100,0%
Ulaşım	n	0	2	2
	%	0,0%	100,0%	100,0%
Toplam	n	69	193	262
	%	26,3%	73,7%	100,0%
Olabilirlik Oranı=13,581		p=0,193		
Sd=10				

Tablo 3'te 5'ten az frekansların olması sebebiyle olabilirlik oranı istatistiği yorumlanmıştır. İstatistiksel olarak öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre harcama kalemleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

2b. Öğretmen Adaylarının Genel Harcama Kalemlerinin Öğrenimlerini Sürdüğüleri Anabilim Dallarına Göre Değerlendirilmesi

Öğretmen adaylarının öğrenim aldıkları anabilim dallarına göre harcama kalemlerinin arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ki-kare testi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Genel Harcama Kalemlerinin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Genel Harcama Kalemleri	Anabilim Dallarına							Toplam
	Fen Bilgisi Eğitimi	Matematik Eğitimi	Okul Öncesi Eğitimi	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	Sınıf Eğitimi	Sosyal Bilgiler Eğitimi	Türkçe Eğitimi	
Yurt/apart/ ev kirası	n 7	9	43	28	29	44	8	168
	% 4,2%	5,4%	25,6%	16,7%	17,3%	26,2%	4,8%	100,0%
Beslenme	n 2	6	10	5	18	10	1	52
	% 3,8%	11,5%	19,2%	9,6%	34,6%	19,2%	1,9%	100,0%
Giyim harcaması	n 0	0	3	3	3	2	0	11
	% 0,0%	0,0%	27,3%	27,3%	27,3%	18,2%	0,0%	100,0%
Evin diğer harcamaları	n 1	0	1	0	2	2	1	7
	% 14,3%	0,0%	14,3%	0,0%	28,6%	28,6%	14,3%	100,0%
Faturalar	n 4	0	1	1	1	1	0	8
	% 50,0%	0,0%	12,5%	12,5%	12,5%	12,5%	0,0%	100,0%
Öğretim materyalleri	n 0	0	0	1	0	0	0	1
	% 0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Seyahat	n 0	0	0	1	0	0	0	1
	% 0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Sosyal aktiviteler	n 0	2	0	1	6	0	0	9
	% 0,0%	22,2%	0,0%	11,1%	66,7%	0,0%	0,0%	100,0%
Spor	n 0	0	1	0	1	0	0	2
	% 0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Teknolojik aletler	n 0	0	0	0	0	1	0	1
	% 0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Ulaşım	n 0	0	1	0	0	1	0	2
	% 0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	100,0%
Toplam	n 14	17	60	40	60	61	10	262
	% 5,3%	6,5%	22,9%	15,3%	22,9%	23,3%	3,8%	100,0%

Olabilirlik Oranı=69,738
Sd=60
p=0,183

Tablo 4’te 5’ten az frekansların olması sebebiyle olabirlik oranı istatistiği yorumlanmıştır. İstatistiksel olarak öğretmen adaylarının eğitim alınan anabilim dallarına göre yapılan harcama kalemleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

3. Öğretmen Adaylarının Aylık Gelirleri

Öğretmen adaylarının aylık gelirlerinin minimum, maksimum ve ortalama değerleri hesaplanarak aşağıda Tablo 5’te belirtilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Aylık Gelirleri

	n	Minimum	Maksimum	Ortalama ($\bar{x}$)	Standart Sapma (ss)
Aylık gelir	262	450	5000	1147,56	768,20

Tablo 5’e göre öğretmen adaylarının aylık gelirleri “450” ve “5000” TL [Türk Lirası] arasında değişen tutarlarda gerçekleşmiştir. Öğretmen adaylarının ortalama aylık geliri 1.147,56 TL olarak tespit edilmiştir.

4. Öğretmen Adaylarının Aylık Gelirlerinin Cinsiyet ve Öğrenimlerini Sürdürdükleri Anabilim Dallarına Göre Değerlendirilmesi

Öğretmen adaylarının aylık gelirlerinin cinsiyet ve öğrenimlerini sürdürdükleri anabilim dallarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı aşağıda yer verilen iki değişken açısından incelenmiştir.

4a. Öğretmen Adaylarının Aylık Gelirlerinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Öğretmen adaylarının cinsiyete göre aylık gelirleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı gelir dağılımı normal dağılmadığı için parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi ile çözümlenmiştir ve sonuçlar Tablo 6’da özetlenmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Aylık Gelirlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

	Cinsiyet	n	Ortalama ($\bar{x}$)	Standart Sapma (ss)	U	p
Aylık gelir	Kadın	193	1126,48	799,12	5475,000	,023*
	Erkek	69	1206,52	676,17		

* $p<0.05$

Erkek öğretmen adaylarının aylık gelirleri ($n=69$) 1206,52 TL tutarında gerçekleşmiş olup kadınlara göre daha yüksek oranda ($n=193$) 1126,48

TL tespit edilmiştir. İstatistiksel olarak kadın ve erkek öğretmen adaylarının aylık gelirleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

4.b. Öğretmen Adaylarının Aylık Gelirlerinin Öğrenimlerini Sürdürdükleri Anabilim Dallarına Göre Değerlendirilmesi

Öğretmen adaylarının öğrenimlerini sürdürdükleri anabilim dallarına göre aylık gelirleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ölçümlenmiştir. Ölçüm sonuçlarına göre normal dağılıma sahip bulunmadığından dolayı Kruskal Wallis testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Aylık Gelirlerinin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Anabilim Dalları	n	Ortalama ($\bar{x}$)	Standart Sapma (ss)	χ^2	p
Fen Bilgisi Eğitimi	14	1539,29	1247,64		
Matematik Eğitimi	17	988,24	324,77		
Okul Öncesi Eğitimi	60	1191,00	861,17		
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	40	977,50	535,89	5,607	,469
Sınıf Eğitimi	60	1212,50	908,74		
Sosyal Bilgiler Eğitimi	61	1131,15	618,21		
Türkçe Eğitimi	10	1000,00	358,24		

Fen Bilgisi Eğitimi anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının aylık gelirleri diğer anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Ancak öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dallarına göre aylık gelirleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

5. Öğretmen Adaylarının Aylık Eğitim Harcaması Kalemlerinin Dağılımı

Aşağıda yer verilen Tablo 8'de öğretmen adaylarının aylık eğitim harcaması kalemlerinin dağılımı sunulmuştur.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Aylık Eğitim Harcaması Kalemlerinin Dağılımı

Aylık Eğitim Harcaması Kalemleri	Frekans (f)	Yüzde (%)
İnternet	1	,04
Kırtasiye malzemeleri	202	77,1
Kitap	18	6,9
Alan kursları	1	,04
Alan gezileri	3	1,1
Öğretim materyalleri	33	12,6
Seminerler	2	,08
Teknolojik aletler	2	,08
Toplam	262	100,0

Öğretmen adaylarının Tablo 8’de belirtilen aylık harcama kalemleri toplam 8 kategoride sınıflandırılmıştır. En fazla düzeydeki aylık eğitim harcaması “kırtasiye malzemeleri” (n=202) 77,1% oranında belirlenmiştir. En az düzeydeki aylık eğitim harcaması ise (n=1) 0,04% oranı ile “internet” ve “alan kursları” harcamaları olarak tespit edilmiştir.

6. Öğretmen Adaylarının Aylık Eğitim Harcaması Kalemlerinin Cinsiyet ve Öğrenimlerini Sürdürdükleri Anabilim Dallarına Göre Değerlendirilmesi

Öğretmen adaylarının aylık eğitim harcaması kalemlerinin cinsiyet ve anabilim dalı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı aşağıda belirtilmiştir.

6a. Öğretmen Adaylarının Aylık Eğitim Harcaması Kalemlerinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Öğretmen adaylarının cinsiyete göre aylık eğitim harcamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı harcama dağılımları normal dağılıma uymadığı için parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi ile çözümlenmiştir. Sonuçlar Tablo 9’da ifade edilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Aylık Eğitim Harcaması Kalemlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	Ortalama ($\bar{x}$)	Standart Sapma (ss)	U	p
Kadın	193	511,37	402,80	6374,500	,598
Erkek	69	531,23	526,47		

Erkek öğretmen adaylarının aylık eğitim harcamaları kadınlara oranla daha yüksek bulunmuştur. Ancak istatistiksel olarak kadın ve erkek öğretmen adaylarının aylık eğitim harcamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

6b. Öğretmen Adaylarının Aylık Eğitim Harcaması Kalemlerinin Öğrenimlerini Sürdürdükleri Anabilim Dallarına Göre Değerlendirilmesi

Öğretmen adaylarının öğrenimlerini sürdürdükleri anabilim dallarına göre aylık eğitim harcamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ölçülmüştür. Ölçümler normal dağılıma sahip bulunmadığından ötürü Kruskal Wallis testi ile test edilmiştir. Sonuçları ise Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Aylık Eğitim Harcaması Kalemlerinin Öğrenimlerini Sürdürdükleri Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Anabilim Dalları	n	Ortalama ($\bar{x}$)	Standart Sapma (ss)	χ^2	p
Fen Bilgisi Eğitimi	14	582,14	322,61		
Matematik Eğitimi	17	382,35	285,56		
Okul Öncesi Eğitimi	60	532,25	426,40		
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	40	515,00	465,92	3,495	,745
Sınıf Eğitimi	60	487,75	417,53		
Sosyal Bilgiler Eğitimi	61	527,87	462,11		
Türkçe Eğitimi	10	670,00	698,89		

Türkçe Eğitimi anabilim dalında öğrenimlerini sürdüren öğretmen adaylarının aylık eğitim harcamalarının diğer anabilimdallarına kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere göre aylık eğitim harcamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

7. Öğretmen Adaylarının Aylık Eğitim Harcamasının Miktarı

Aşağıda Tablo 11’de öğretmen adaylarının aylık eğitim harcamasının miktarı ile sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Aylık Eğitim Harcamasının Miktarı

	n	Minimum	Maksimum	Ortalama ($\bar{x}$)	Standart Sapma (ss)
Aylık eğitim harcaması	262	230	2500	516,60	437,77

Tablo 11’de belirtildiği üzere öğretmen adaylarının aylık eğitim harcaması “230” ve “2500” TL arasındaki tutarlarda değişmektedir. Öğretmen adaylarının ortalama aylık eğitim harcaması tutarı 516,60 TL olarak tespit edilmiştir.

Sonuç

Öğretmen adaylarının yaptığı genel harcamalarının içerisinde %64 oranı ile barınma ihtiyacına yönelik harcamaların yapıldığı tespit edilmiştir. Ülke genelinde bu durum üniversite öğrencilerinin en sık karşılaştığı sorunlardan biri olarak görülmektedir. Alan yazında bu bulguya eş değer nitelikte bazı çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir (Çalışkan ve Demir, 2013; Soysal vd., 2012).

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre genel harcama kalemleri içerisinde beslenme harcamaları ikinci sırada yer almaktadır. Üniversite öğrencilerinin harcamalarına yönelik yapılan bazı çalışmalarda ise bu harcama kaleminin ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir. Çayın ve Özer (2015), Özer, Akan ve Çalınışur (2010), Yaylalı, Özer ve Dilek (2011) tarafından yapılan araştırmalar örnek olarak verilebilir. Öğretmen adaylarının barınma ve beslenme harcamalarının artırılmasına yönelik yapılan öneriler aşağıda ayrıca ifade edilmiştir.

Öğretmen adaylarının genel harcamalarının ve eğitim harcaması türlerinin cinsiyet ve anabilimdalından etkilenmediği tespit edilmiştir. Bu durum üniversite öğrencilerinin benzer sosyodemografik özelliklere sahip olmasıyla açıklanabilir. Öğretmen adaylarının aylık gelirlerinin ise öğrenimlerini sürdürdükleri anabilimdalına göre farklılaşmadığı fakat cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunduğu belirlenmiştir. Erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına kıyasla aylık gelirleri daha yüksek düzeyde

bulunmuştur. Bu durum ise ailevi etkenlerden dolayı olabileceği gibi bir işte çalışarak kendilerine ek gelir yaratmalarından da kaynaklanabilir.

Öğretmen adaylarının en fazla yaptığı eğitim harcaması “kırtasiye malzemeleri” olarak belirlenmiştir. Araştırma bulguları alan yazındaki diğer çalışmalar ile benzer sonuçlar göstermektedir (Karaca, Çalmaşur ve Daştan, 2018; Gölpek ve Yıldız, 2019). Ek olarak Türkçe Eğitimi anabilimdalında öğrenimlerini sürdüren öğretmen adaylarının nispeten daha yüksek düzeyde aylık eğitim harcaması yaptığı belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç ise öğretmen adaylarının doğrudan eğitim aldıkları alanla uyumlu bir şekilde harcama yaptıkları veya basılı yayımlar için gerçekleştirilen harcamalarla ilişkilendirilebilir.

Alan yazında farklı zaman dilimlerinde üniversite öğrencilerinin yaptıkları eğitim harcamalarının analizine yönelik birtakım araştırmalara rastlanılmıştır. Öğrencilerin kişi başına aylık eğitim harcaması 2007’deki bir araştırmada 518 Yeni Türk Lirası [YTL] (Çetin, Kaşlı, Ecevit ve Serel, 2008), 2012’deki araştırmada 745 TL (Selçuk, 2013), 2013’teki çalışmada 433 TL (Korkmaz, 2015), 2017’deki farklı bir araştırmada ise bu tutar 630 TL (Koç, 2019) olarak tespit edilmiştir. 2022 yılında öğretmen adaylarının aylık geliri 1.148 TL ve aylık eğitim harcaması tutarları 517 TL olarak belirlenmiş ve bu araştırma sonucunun ise kendinden önce yapılan araştırmalar ile karşılaştırıldığında oldukça düşük oranlarda seyrettiği belirlenmiştir. Bu durum öğrencilerin satın alma güçlerinin azaldığının bir göstergesi olarak nitelendirilebilir. Öğrenci ailelerinin genellikle alt gelir grubunda yer alması ve sosyoekonomik açıdan düşük düzeydeki diğer illerden öğrenimlerin sürdürülmesi bu azalmanın nedenleri arasında sayılabilir. Genel olarak öğretmen adaylarının en düşük harcama tutarları ile eğitimlerini sürdürdükleri kanısına varılabilir. Öğretmen adaylarının aylık gelirlerinin ve eğitim harcamalarının artırılması için birtakım öneriler sunulabilir ve alternatifler gerçekleştirilebilir.

Öneriler

Öğretmen adaylarına mesleğe atanmadan önce ve öğrenimleri süreci boyunca finansal destek sağlanması amacıyla bu kısımda birtakım önerilere yer verilmiştir.

Politika belirleyicileri için öneriler aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

- Devlet tarafından yükseköğretim kademesinde bulunan öğrencilere verilerin bursların miktarı artırılabilir.

▪Öğretmen adaylarının barınma ihtiyaçlarına dönük yasal ve kurumsal bazda birtakım düzenlemeler yapılabilir, il düzeyinde yaygınlaştırılabilir, beslenme ücretleri ise azaltılabilir.

▪Üniversite işletmelerinde görev alan öğrencilerin aldığı ücretlerin iyileştirilmesine yönelik teşvik edici düzenlemeler yapılabilir.

▪Öğretmenlik uygulamaları dersi alan öğretmen adaylarına staj ücreti ödenebilir.

▪Üniversitelerdeki kırtasiye hizmetlerinden öğrenciler uygun ödeme koşullarıyla faydalanmaları sağlanabilir.

▪Üniversite-belediye ve üniversite-sanayi iş birlikleri artırılarak öğrencilerin ekonomik açıdan desteklenmeleri sağlanabilir.

Araştırmacılar için öneriler aşağıdaki gibi belirtilebilir:

▪Üniversitelerin farklı fakülte ve bölümlerine devam eden öğrencilerin harcamaları ile harcama tutarlarının belirlenmesine yönelik analiz yapılabilir.

▪Ortaöğretim öğrencilerinin yapmış oldukları harcama türleri ve miktarları belirlenebilir.

▪İlköğretim öğrencilerinin yaptıkları harcama türleri ve miktarları çözümlenebilir.

▪Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin harcama türleri ve miktarları tespit edilebilir.

Yazarın Katkı Oranı

Çalışma tek yazar tarafından hazırlanmış ve katkı oranı%100 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynakça

- Abdullah, A. J., Doucouliagos, H., & Manning, E. (2011). *Education and income inequality: A meta-regression analysis*. Australia: Deakin University.
- Afşar, M. (2009). Türkiye’de eğitim yatırımları ve ekonomik büyüme ilişkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 85-98.
- Akça, H. (2012). Yükseköğretimin finansmanı ve Türkiye için yükseköğretim finansman modeli önerisi. *Yönetim ve Ekonomi*, 19(1), 91-104.
- Ayrangöl, Z., & Tekdere, M. (2015). Türkiye ve OECD Ülkelerinde yapılan eğitim harcamalarının karşılaştırmalı analizi. *Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-30.
- Çalışkan, Ş., & Demir, F. (2013). Celal Bayar Üniversitesi Köprübaşı Meslek Yüksek Okulu öğrenci harcamalarının bileşimi ve ilçe ekonomisindeki yeri. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 357-371. <https://dergipark.org.tr/en/pub/cbayarsos/issue/4063/53525>.
- Büyükköztürk, Ş., Çakmak, E. U., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem.
- Çayın, M., & Özer, H. (2015). Üniversitelerin il ekonomisine katkısı ve öğrencilerin tüketim yapısı: Muş Alparslan Üniversitesi örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(2), 131-147. <https://dergipark.org.tr/en/pub/deuibfd/issue/22713/242436>.
- Çetin, M., Kaşlı, M., Ecevit, E., & Serel, A. (2008). Üniversite öğrenci harcamalarının analizi ve bölge ekonomilerine katkılarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 99-113. <https://dergipark.org.tr/en/pub/yonveek/issue/13689/165678>.
- Çiftçioglu, N. (2013). *Sosyo-ekonomik faktörlerin yükseköğretim talebi üzerine etkileri: Gaziantep ili örneği* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Demir, E. (2006). *İlköğretim hizmetinin özel ve kamu kesimince sunulmasının etkinliğinin ölçülmesi- Denizli örneği* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (1963). *Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: 1963- 1967*. Devlet Planlama Teşkilatı.
- Gölpek, F., & Yıldız, K. (2019). Kamu üniversitelerinde kayıtlı öğrencilerin sosyo-ekonomik statüsü üzerine bir araştırma: Şırnak Üniversitesi örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 9(3), 460-473. <https://dergipark.org.tr/en/pub/higheredusci/issue/61500/918337>.
- Gölpek, F., & Kavak, O. (2021). Bazı OECD Ülkelerinde kamusal yükseköğretim harcamaları, vergiler ve gelir dağılımı ilişkisi: Panel ARDL Analizi.

Uluslararası Ticaret ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi ,5(2), 57-64. doi: 10.30711/utead.1004966.

- Karaca, Z., Çalmaşur, G., & Daştan, H. (2018). Üniversite öğrencilerinin gelir-harcama ilişkisi (Erzurum ili üzerine bir uygulama). *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(4), 1155-1170. <https://dergipark.org.tr/en/pub/atauniiibd/issue/39554/451198>.
- Karadeniz, O., Durusoy, S., & Köse, S. (2007). *Avrupa Birliği yolunda Türkiye’de eğitim ve beşerî sermaye*. Gazi.
- Karakütük, K. (2007). *Eğitimin ekonomik temelleri*. Sönmez, V. (Ed.), Eğitim Bilimlerine Giriş (s.151-185). Anı.
- Kıncal, R. Y. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel.
- Koç, N. (2019). Üniversite öğrenci harcamalarının kent ekonomisine katkısı: Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir analiz. *Third Sector Social Economic Review*, 54(1), 344-365. doi: 10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.19.03.1031.
- Korkmaz, Ö. (2015). Üniversite öğrencilerinin harcamalarının il ekonomisine katkısı: Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir analiz. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(2), 233-250.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Education at a glance 2019: OECD Indicators*. OECD. Retrived from <https://stats.oecd.org/> in kaynağından 07.10.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Özen, Y., & Gül, A. (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 394-422.
- Özer, H., Akan, Y., & Çalmaşur, G. (2010). Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin gelir-harcama ilişkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11(1), 231-249.
- Psacharopoulos, G. & Patrinos, H. A. (2018). Returns to investment in education: a decennial review of the global literature. *Education Economics*, 2(5), 445–458. <https://doi.org/10.1080/09645292.2018.1484426>.
- Selçuk, G. N. (2013). Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarının analizi ve Erzurum ekonomisine katkısı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 317-330. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunisobil/issue/2831/38463>.
- Soysal, A., Bakan, S., Özçalıcı, M., Kaymaz, Y., & Söylemez, C. (2012). Kilis 7 Aralık Üniversitesi öğrencilerinin Kilis ekonomisine katkısı: 2011-2012 eğitim-öğretim yılı örneği. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(24), 261-276.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F.G. (2011). *Örneklandırılmış bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı.

- Tan, A., Akpınar, M. G. & Kaşoğlu, A. N. (1998). Üniversite öğrencilerinin tüketim harcamalarının yapısı üzerine bir araştırma. *Pazarlama Dünyası*, 70, 17-41.
- Tarı, R., Çalışkan, Ş., & Bayraktar, Y. (2006). Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin gelir ve tüketim ilişkisi üzerine ekonometrik bir inceleme. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 168179. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kosbed/issue/25709/271285>.
- Uçan, O., Yeşilyurt, H. (2016). Türkiye’de eğitim harcamaları ve büyüme ilişkisi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2), 179-185. <https://dergipark.org.tr/en/pub/niguiibfd/issue/19762/211660>.
- Wilson, P., & Ooms, T. (2004). The challenges of offering relationship and marriage education to low-income populations. *Family Relations*, 53(5), 440-447.
- Woodhall, M. (1987). *Human capital concept*. Psacharopoulos, G. (Ed). Economics of Education: Research and Studies. Pergamon.
- Yardımcıoğlu, F. (2012). *Eğitim harcamaları, ekonomik büyüme ve gelir ilişkisi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Yayar, R., & Demir, D. (2013). Gaziosmanpaşa Üniversitesinin Tokat ili ekonomisine etkisi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 5(8), 106-122. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kilisiibfakademik/issue/19256/204542>.
- Yaylalı, M., Özer, H., & Dilek, Ö. (2011). Selçuk Üniversitesi Seydişehir Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin gelir-harcama ilişkisi ve meslek yüksekokulunun ilçe ekonomisine katkısı. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 1-13.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yolcu, H. (2011). Hanehalkının eğitim harcamalarını etkileyen etmenler: Kuramsal bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 12-35. <https://dergipark.org.tr/en/pub/makusobed/issue/19437/206714>.
- Yücel, F. H., & Çalık, T. (2022). Öğretmen adaylarının eğitim harcamasına yönelik metafor analizi. *Abi Bilge Eğitim Dergisi (ABED)*, 3(1), 34-47.

EXTENDED SUMMARY

The basic criteria of being an economically and socially developed society within the development processes is the creation of a high-qualified human capital structure together with human capital investments. Higher education level is at the forefront of human capital. Educational services in higher education are defined as a type of service that is produced by the public and private sectors and considered within the scope of semi-public goods and services specified as a development element. Although a significant part of the financing of higher education is covered by the public sector, the participation rate of student families in the cost of education is increasing. Expenditures made by households to benefit from education services are defined as the private cost of education. The specific cost of education to households consists of direct, indirect and alternative costs. The sum of the specified cost types shows all expenditure items of the household. In this context, the study is based on the evaluation of the expenditures of teacher candidates continuing higher education.

The aim of this research is to determine the expenditure items and amounts of teacher candidates attending higher education in terms of various variables. In line with the aims of the research, answers to the following sub-problems were sought:

1. What is the distribution of the general expenditure items of teacher candidates?
2. Do the general expenditure items of teacher candidates differ according to (a) gender and (b) the department in which they continue their education?
3. What is the monthly income of teacher candidates?
4. Do the monthly incomes of teacher candidates differ according to (a) gender and (b) the department in which they continue their education?
5. What is the distribution of monthly education expenditure items of teacher candidates?
6. Do the monthly educational expenditure items of teacher candidates differ according to (a) gender and (b) the department in which they continue their education?
7. What is the amount of monthly training expenditure of teacher candidates?

The study is in the quantitative research type and the screening model, which is one of the descriptive research methods, was used. The data were

obtained with the voluntary participation of 262 teacher candidates studying at Kırşehir Ahi Evran University, Faculty of Education. In the analysis of the data, arithmetic mean ($\bar{x}$), standard deviation (ss), percentage (%), frequency (f) values were determined, chi-square test, likelihood ratio statistics, Mann Whitney U and Kruskal Wallis tests were applied.

The general expenditure items made by the teacher candidates were determined as “dormitory/apartment rent” at the most and “teaching materials”, “travel” and “technological tools” the least. On the other hand, monthly education expenditure items emerged as “stationery” the most and “internet” and “course” the least. It was determined that the general expenditure items of the teacher candidates and the monthly education expenditure items did not differ according to gender and departments, and their monthly income did not differ according to the departments, but there were significant differences according to gender. In 2022, the monthly income of teacher candidates was determined as 1,148 Turkish liras and their monthly education expenditures as 517 Turkish liras.

It was determined that 64% of the general expenditures made by teacher candidates were made for the need for accommodation. This situation is seen as one of the most common problems faced by university students throughout the country. According to the results obtained from the research, nutrition expenditures are in the second place among the general expenditure items. In some studies on the expenditures of university students, it has been determined that this expenditure item is in the first place. The education expenditure that teacher candidates made the most was determined as “stationery materials”. Research findings show similar results with other studies in the literature. In 2022, the monthly income of teacher candidates was determined as 1.148 TL and their monthly education expenditures as 517 TL. and the results of this research were found to be at very low rates when compared to previous studies. This situation can be described as an indication of the decrease in the purchasing power of students.

Recommendations for policy makers can be expressed as follows: It is recommended to increase the amount of scholarships given by the state, to pay internship fees to teacher candidates, to work more in universities, and to meet their accommodation needs. Recommendations for researchers can be stated as follows: The types and amounts of expenditures made by pre-school, primary and secondary school students can be determined.

